

Deloitte Kiber Təhlükəsizlik və Texnologiya Xəbərlərinin icmalı 18-ci buraxılış

Azərbaycan

Azərbaycanda internet provayderlərin vahid platforması yaradılacaq

Azərbaycanda internet provayderlərin vahid reyestri və onların əhatə dairəsi ilə bağlı vahid məlumat mərkəzi yaradılacaq.

Bildirilir ki, bu məqsədlə "ASANnet" informasiya sisteminin və vahid xidmət portalının yaradılması nəzərdə tutulub.

Hazırda ilkin mərhələdə dövlət provayderləri olan "Baktelecom" və "Aztelekom" müştəriləri üçün belə bir xidmətin hazırlanmasına start verilib. Növbəti mərhələdə isə bütün provayderlərin müştəriləri üçün "ASANnet" xidmətinin yaradılması nəzərdə tutulub.

Bu xidmət vahid portalda hər bir müştəri üçün şəxsi kabinetin yaradılması və qoşulduğu provayderin təqdim etdiyi xidmətlərin buradan idarə edilməsini nəzərdə tutur.

Mənbə: xeberler.az, 11 oktyabr 2021

Azərbaycanda internetlə bağlı problemlər və onların həlli yolları müzakirə olunub

Azərbaycan Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında İctimai Şuranın təşəbbüsü ilə internet provayderlərlə görüş keçirilib.

Xeberler.az bildirir ki, bunu Azərbaycan İnternet Forumunun prezidenti Osman Gündüz deyib.

Onun sözlərinə görə, görüşdə internetdə olan problemlər, onların həlli yolları və vəziyyətin yaxşılaşdırılması ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub.

Mənbə: xeberler.az, 7 oktyabr 2021

Azərbaycan Dərman və vaksinlərin əlavə təsirləri barədə məlumat vermək üçün onlayn sistem yaradılıb

Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzi tərəfindən dərman vasitələri və vaksinlərin istifadəsi zamanı yaranan əlavə təsirlər haqqında bildirişlərin (məlumatların) onlayn şəkildə ötürülməsi üçün görülmən işlər başa çatıb.

Xeberler.az bildirir ki, AEM-dən verilən məlumata görə, pasiyentlər, pasiyent yaxınları və tibb işçiləri onlayn portal vasitəsi ilə dərman vasitələri və vaksinlərin istifadəsi zamanı yaranan əlavə təsirlər barədə məlumatları daha rahat şəkildə ötürə biləcəklər.

Mənbə: xeberler.az, 1 oktyabr 2021

"Hökumət buludu"na keçidlə bağlı daha dörd dövlət qurumu ilə müzakirələr aparılıb

Azərbaycanın daha dörd dövlət qurumunun "Hökumət buludu"na ("G-cloud") keçiriləcək.

Xeberler.az məlumat verir ki, "Hökumət buludu"na keçid zamanı normativ, maliyyə və texniki məsələlərin müzakirəsi məqsədilə Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında "AzInTelecom" MMC ilə "Azərİstilik", "Azərİşiq", "AzərEnerji" və "Azərsu" ASC-nin nümayəndələri ilə görüş təşkil olunub.

Görüşdə "Hökumət buludu Konsepsiyası"na aid resursların daşınması, köçürülmə tarixinin müəyyən edilməsi, fiziki serverlər və digər məsələlər barədə iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

Mənbə: xeberler.az, 14 oktyabr 2021

NRYTN xəbərdarlıq edib: Vətəndaşlara e-poçt üzərindən saxta məktublar göndərilir

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidməti elektron poçt üzərindən həyata keçirilən daha bir "fişinq" kampaniyasını qeydə alıb. Belə ki, vətəndaşlara elektron poçt üzərindən göndərilən saxta məktublarda guya Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan hərbi qulluqçularının iştirakı ilə müxtəlif hərbi təlimlərin keçirildiyi bildirilir. Qeyd olunur ki, həmin təlimləri canlı izləmək üçün Dövlət Mülki Aviasiya Agentliyi Müdafiə Nazirliyi ilə birlikdə "Sarsılmaz

qardaşlıq – 2021” proqramını hazırlayıb. Saxta məktubda həmin proqramın Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi tərəfindən təsdiq edildiyi vurğulanır.

Xeberler.az bildirir ki, daha sonra istifadəçidən saxta məktuba əlavə edilən keçidə daxil olması və proqramı yükləməsi istənilir. Həmin keçiddə isə zərərverici proqramlar yerləşdirilir və keçidə daxil olub proqramı yükləyən istifadəçinin cihazı yoluxur.

Mənbə: [xeberler.az](#), 8 oktyabr 2021

Azərbaycanda ilk dəfə kriptovalyuta mövzusunda fənn tədris planına daxil edilib

Azərbaycanda ilk dəfə kriptovalyuta mövzusunda fənn Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) tədris planına daxil edilib. “Kriptovalyutalar və kiber risklər” adlı fənni UNEC Biznes Məktəbi, İqtisadiyyat və biznesin idarə edilməsi kafedrası tərəfindən 2021-ci il tədris ilində MBA (Master of Business Administration) proqramı çərçivəsində tədris ediləcək. Bununla da, UNEC milli təhsil sisteminə kriptovalyutalar mövzusunda fənn tədris edən ilk universitet oldu.

MBA tələbələri “Kriptovalyutalar və kiber risklər” fənni üzrə elektron pullar, rəqəmsal aktivlər, kriptografiya, blokçeyn texnologiyası, elektron cüzdanlar, kriptovalyutaların xüsusiyyətləri və tətbiqi istiqamətləri, kriptovalyuta mayınıqı, smart müqavilələr, DeFi maliyyəsi, informasiya təhlükəsizliyi və kiber risklər, rəqəmsal aktivlərin beynəlxalq hüquqi tənzimlənməsi bərədə biliklər əldə edəcəklər.

Mənbə: [xeberler.az](#), 5 oktyabr 2021

MDB

Rusiya

Xidmətdən imtina: şirkətlərə DDoS hücumları artacaq

Bu ilin cəmi üç rübündə Rusiya şirkətlərinə DDoS hücumlarının sayı ötən illə müqayisədə 2,5 dəfə artıb. Üstəlik, hücumların sayı ilə yanaşı, onların orta gücü də artıb. DDoS hücumlarının qurbanı olmamaq və onların ən mürəkkəbi ilə necə mübarizə aparmaq olar - "İzvestiya" məqaləsində.

Mənbə: [iz.ru](#), 21 oktyabr 2021

Rusiya kiberidmançıları “Dota 2” turnirindəki qələbələrini şok adlandırılar

Oktyabrın 18-də rusiyalı kiberidmançılar Çindən olan rəqiblərinə 3:2 hesabı ilə qalib gəliblər. Finalın qalibi 18,2 milyon dollar, ikinci olan komanda isə 5,2 milyon dollar qazanacaq. Team Spirit ilk dəfə The International üzvü idi.

Mənbə: [iz.ru](#), 18 oktyabr 2021

Rusiya və Venesuela təhlükəsiz messenger hazırlayacaq

Rusiya və Venesuela birgə təhlükəsiz messenger hazırlayır. Bu barədə cümə günü, oktyabrın 15-də dövlət korporasiyasının saytında sözlərindən sitat gətirilən Rostec rəhbərinin müavini Aleksandr Nazarov bildirib.

“Biz bu bazarı tanıyıyıq və mülki məhsullar sahəsində birgə layihələr hazırlayırıq. Xüsusilə Corpostel və Conatel telekommunikasiya şirkətləri ilə təhlükəsiz milli messengerin yaradılması üzərində iş aparılır”, - Nazarov bildirib.

Mənbə: iz.ru, 15 oktyabr 2021

2022-ci ildə dövlət xidmətləri portalında üç yeni super xidmət görünəcək

Rusiya hökuməti 2022-ci ildə dövlət xidmətləri portalında üç yeni super xidmət təqdim etməyi planlaşdırır. Bu barədə cümə axşamı, oktyabrın 14-də Rusiya Federasiyasının Baş nazirinin müavini Dmitri Çernişenko bildirib. "2022-ci ildə biz daha üç super xidmət təqdim etməyi planlaşdırırıq" dedi TASS-a.

Bir sıra yeniliklərə Əmək Miqrasiyası Onlayn xidməti də daxil olacaq ki, onun köməyi ilə vakant yerləri axtarmaq, onlayn müsahibələrdən keçmək və əmək müqaviləsi bağlamaq mümkün olacaq.

Mənbə: iz.ru, 14 oktyabr 2021

Mütəxəssislər smartfonların utilizasiyası ilə bağlı tövsiyələr veriblər

İşləməyən smartfonları adi tullantılarla atmaq olmaz; onların atılması üçün ayrıca toplama məntəqələri var. Bu barədə oktyabrın 9-da telekommunikasiya sahəsinin mütəxəssisləri danışıqlar. “SKO Electronics-Utilization” Assosiasiyasının nümayəndəsi Anton Quskov xatırladı ki, Rusiya Federasiyasının mövcud qanunvericiliyinə uyğun olaraq, elektronika və məişət cihazlarını adi tullantıların olduğu ümumi konteynerə atmaq qadağandır.

Mənbə: iz.ru, 9 oktyabr 2021

Qazaxıstan

Almatıda lisenziyası olmayan sürücülərin müəyyən edilməsi xidməti işə salınıb

Nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ olmayan avtomobillərin sükani arxasına əyləşmiş sürücülərin axtarışı üçün yeni texnologiya Polis İdarəsinin Operativ İdarəetmə Mərkəzinin bazasında işləyir və şəhərin videomüşahidə sistemlərinə bağlıdır, Kazpravda.kz. Bununla əlaqədar olaraq, Almatı polisinin döyüş hissələrinin şəxsi heyəti hərəkətləri yol hərəkəti iştirakçıları üçün real təhlükə yaradan qərəzli pozucuların müəyyən edilməsinə yönəlib. Polisdə tətbiq edilən yeni xidmət avtomobilin videoçəkiliş sistemi tərəfindən aşkar edildikdən sonra məlumatların operativ saxlanılması və dayandırılması üçün patrul dəstələrinə ötürülməsinə imkan yaradır.

Mənbə: profit.kz, 29 oktyabr 2021

Qazaxıstanda yaşayış icazəsi qeydiyyatına alındıqda ev sahibləri SMS alacaqlar

Qazaxıstan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf, İnnovasiya və Aerokosmik Sənayesi Nazirliyinin "Vətəndaşlar üçün Hökumət" Dövlət Korporasiyası, qeydiyyatdan çıxarılan yeni şəxslərin və sakinlərin qeydiyyatı haqqında ev sahiblərinə SMS mesajları göndərmək üçün yeni bir xidmət təqdim etdi. İndi vətəndaşları PSC (Əhaliyə Xidmət Mərkəzləri) vasitəsilə qeydiyyatda alarkən ev sahibinə telefonunda qeydiyyatdan keçdiyi şəxsin məlumatları ilə bir mesaj gələcək. Sahibi yaşayış yerindən kimisə yazmaq istəsə, işdən çıxarılan şəxs də bu barədə bir mesaj alacaq.

Mənbə: profit.kz, 24 oktyabr 2021

Qazaxıstan İnterneti Sürətlənir, Mərkəzi Asiya ölkələrinin göstəricilərini üstələyir

Bu ilin sentyabrında mobil internetin sürətinə görə ölkələrin reytingində Qazaxıstan bir ayda üç pillə yüksələrək 80-ci yeri tutmuşdur. Eyni zamanda, il ərzində ölkə öz mövqeyini bir anda 21 sətir yaxşılaşdırıb. İlin əvvəlindən Qazaxıstanda internetin sürəti 19,52-dən 31,74 Mbit/s-ə yüksəlib, yəni artım 62,6% təşkil edib.

Qeyd edək ki, Mərkəzi Asiya ölkələri arasında mobil internetin sürətinə görə Qazaxıstan liderdir. Beləliklə, Qırğızıstan 103-cü, Özbəkistan 120, Tacikistan 129-cu yeri tutub. Ölkəmiz nəzərəcərpacaq fərqlə Aİİ-dən olan tərəfdaşlar - Rusiya (90-cı yer) və Belarusu (119-cu yer) yan keçib.

Mənbə: profit.kz, 29 oktyabr 2021

Qırğızıstan

Qırğızıstan Milli Bankının nümayəndələri banklararası hesabatın rəqəmsallığa nə vaxt keçəcəyini bildiriblər

Qırğızıstan Milli Bankının nümayəndələri banklararası hesabatın rəqəmsallığa nə vaxt keçəcəyini bildiriblər

Qırğızıstan Respublikası Milli Bankının ödəniş sistemləri idarəsinin rəqəmsal və maliyyə texnologiyaları şöbəsinin rəhbəri Aybek Sultanəliyev Sputnik Qırğızıstan radiosuna müsahibəsində qeyd edib ki, ölkənin maliyyə sektoru zamanın tendensiyaları ilə ayaqlaşmağa çalışır.

“Milli Bank bu sektora böyük diqqət yetirir, bizim söylərimiz biznesin və insanların vaxtında və keyfiyyətli xidmət almasına yönəlib. Həmçinin, problem bankların və digər təşkilatların bir-biri ilə rəqabət aparması, yeni texnologiyaların köməyi ilə xərcləri azaltmasıdır. Milli Bank 2020-2022-ci illər üçün rəqəmsal ödəniş texnologiyalarının inkişafı konsepsiyasını qəbul edib. Yeni texnologiyaların təsiri altında ən sürətlə dəyişən sənaye ödənişləridir. İnsanlar və müəssisələr tədricən elektron ödənişlərə və nağdsız ödənişlərə alışırlar. Siz heç kimi bir gündə sistemi dəyişməyə məcbur edə bilməzsiniz, hər şey tədricən olmalıdır”, - deyə Sultanəliyev bildirib.

Mənbə: profit.kz, 22 oktyabr 2021

deloitte.az

Deloitte adı Deloitte Touche Tohmatsu Limited şəbəkəsinə daxil olan üzv şirkətlərdən birinə və ya bir neçəsinə və əlaqədar müəssisələrinə aid ola bilər. DTTL ("Deloitte Qlobal") və bu şəbəkəyə daxil olan hər bir üzv şirkət ayrı-ayrılıqda hüquqi şəxslər və müstəqil müəssisələrdir. DTTL müştərilərə xidmətlər göstərmir. Ətraflı məlumat üçün www.deloitte.com/about səhifəsinə daxil olun.

Deloitte qlobal səviyyədə audit və əminlik, konsaltinq, maliyyə, risk, vergi üzrə məsləhət xidməti və digər əlaqədar xidmətlər göstərən aparıcı markalardandır. 150-dən çox ölkədə və ərazidə xidmətlər göstərən üzv şirkətlər şəbəkəsi Fortune Global 500® üzrə beş şirkətdən dördünə öz xidmətlərini göstərir. Deloitte-un təxminən 330,000 peşəkar mütəxəssisinin təklif etdiyi fərq yaradan həllər haqqında ətraflı məlumat üçün www.deloitte.com/about səhifəsinə daxil olun.

Bu məlumatda yalnız ümumi informasiya əks olunur və Deloitte Touche Tohmatsu Limited şirkətlərindən, onun üzv şirkətlərindən və ya əlaqədar müəssisələrdən (birlikdə "Deloitte Şəbəkəsi") hər hansı biri bu məlumat vasitəsilə peşəkar məsləhətləşmə və ya xidmətlər təmin etmir. Maliyyə fəaliyyətinizə və ya müəssisənizə təsir göstərə biləcək hər hansı qərarlar qəbul etməzdən və ya tədbirlər görməzdən əvvəl peşəkar mütəxəssis ilə məsləhətləşmək daha məqsədəuyğundur. Deloitte Şəbəkəsinə daxil olan heç bir müəssisə bu məlumata istinad edən hər hansı şəxsin məruz qaldığı zərəərə görə məsuliyyət daşımır.

8 Noyabr pr. 25E, Bakı Ağ Şəhər Ofis Binası
Bakı, AZ1025, Azərbaycan Respublikası

© 2022 Deloitte & Touche MMAC. Bütün hüquqlar qorunur.